

Titel: BREV TIL: Hans Jørgen Uldall FRA: Louis Hjelmslev (1952-12-22)

Citation: "BREV TIL: Hans Jørgen Uldall FRA: Louis Hjelmslev (1952-12-22)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_035-shoot-workidacc-1992_0005_035_Uldall_0020/facsimile.pdf (tilgået 04. august 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

22/12 52

Kære Uldall,

Først og fremmest skal dette være en hjertelig julehilsen fra mig til dig selv, Betsy og Buster, og samtidig alle gode snakker for jer alle tre i det nye aar. Vibeke, véd jeg, har allerede skrevet. Jeg kommer som sædvanlig for sent, til jer og til de ganske faa andre, jeg skriver julehilsener til. Men min hilsen er ikke derfor mindre hjertelig, og det véd du. Der er jo virkelig ganske særlige grunde til at jeg nærer stærke snakker for jer for det nye aar, snakker især for en mere stabil tilværelse. Jeg har naturligt nok ofte spurgt mig selv, om jeg begik en fejl ved at faa dig til København og hindre dig i at tage til Ibadan ifjor - en chance, der altsaa ikke kom igen iaar. Jeg tror det nu ikke. Jeg fortrøster mig stadig til, at ikke blot jeg selv, men ogsaa du ^{for dig} og det var jo det, det kom an paa - havde gavn af et aars ophold/i København; maaske syntes du i visse mismodige stunder (det har jeg paa fornemmelsen, omend du ikke direkte har givet udtryk for det) at det var en skuffelse, at jeg ikke i løbet af det aar fik udarbejdet Outline II. Hovedsagen var for mig, at du fik frihed til at naa saa langt, at din hoveddel af arbejdet blev færdig, saaledes at resten derefter med større udsigt til held kunde ordnes pr. korrespondance. Og jeg betvivler stadig meget stærkt, at dette skulde have været muligt i Ibadan. Vore mundtlige forhandlinger var dog af største betydning, og kunde kun gennemføres ved at du kom her. Var du blevet her længere, kunde vi maaske været naaet endnu videre; dog tror jeg vi uden afgørende vanskelighed kan naa resten pr. korrespondance (det har jeg ganske vist ikke hele tiden troet, men nu er jeg altsaa efterhaanden mere afbalanceret og optimistisk; desuden staar det mig nu klart, at du vilde haft meget lidt glæde af mig i dette efteraar, hvor jeg først var syg og derefter forjaget af administrative forpligtelser). Hvad angaar min rejse til Amerika, naa jeg have lov til at troste mig med, at baade du og jeg straks ved din ankomst her i oktober ifjor var sikre paa at den ikke vilde betyde noget afbræk i dit og mit arbejde. At den teoretiske afstand imellem os var blevet større end vi vidste, gjorde at vi ikke

naede slet saa vidt som vi havde troet. At jeg i løbet af det aar havde mange andre ting at passe, skyldtes jo, at hele aftalen var truffet med saa kort varsel, at jeg ikke kunde afvikle alle mine hverv. Iaar er dette ifølge sagens natur høit umuligt, saa jeg indser nu at det ikke vilde have hjulpet meget om du var blevet her længere. Ogsaa du havde jo forresten i det aar andet at passe end vort fælles arbejde med bogen; vi var alle overordentlig glade for din undervisning paa universitetet (studenterne savner dig og mindes stadig de mange festlige stunder, du gav dem), men alt var jo indrettet saadan for dig, at du ikke havde behovet at paatage dig den. Lad os nu bare glæde os over det gode, der kom ud af dit ophold paa saa mange maader. Og lad os saa se frem. Jeg er bange for nu, at jeg har misforstaaet en ytring i et af dine hidste breve, hvori du siger, at de har besluttet sig til at ville have glossematik i stedet for dansk i Bloomington. Først troede jeg, at dermed mentes ansættelse for det følgende aar, men nu er jeg kommet i tvivl, da du skriver om at de vil komme og høre paa dig i Bloomington før de beslutter sig. Er det monstro kun Linguistic Institute, der foreløbig er sikret? Vilde du meddele mig dette.

Hvis intet er afgjort mht videre ansættelse i Bloomington, vil jeg raade dig til med det samme at skrive til Ohio State University, Columbus, Ohio: dér tanker de paa at oprette et professorat i lingvistik; du kan henvise til, at Mr. Charvat, som nu i efteraarssensret var amerikansk lektor her ved København universitet, og som hører hjemme dér, har nævnt dette for Bodelsen og mig, der begge har anbefalet dig.

En ting, jeg ikke høit forstaar, er, at du, der er uden stilling, og har visse udsigter til at faa videnskabelig ansættelse i lingvistik, erklærer at du kun kan tænke dig at undervise i glossematik. Undskyld at jeg siger min uforgrubelige mening, som er, at dermed sparrer du blot vejen for dig selv. Lad i hvert fald være at gøre dette igen overfor Ohio. Du maa prøve at gøre dig klart, at det er umuligt at indtage et saadant standpunkt. Havde jeg gjort noget lignende, havde jeg givetvis intet opnaaet af det jeg har nu. Jeg havde uvægerlig siddet som timelærer i Høng eller Barm, i bedste fald. Undskyld at jeg i bedste mening siger det saa direkte, men du er godt gal hvis du bærer dig saadan ad.

Egentlig vilde jeg gerne vide, for h lt at forstaa situationen, om der har været nogen mellenliggende aftaler med Amerika, som af en eller anden grund er strandede. Det kunde være af betydning for eventuelle yderligere skridt fra min side. Jeg spørger, fordi flere her - bl. a. Mr. Clissold, som besøgte mig iforgaars - af dig har faaet det bestente indtryk, at du allerede ved din afrejse herfra regnede med at tage nogle lunde direkte til Amerika.

I alle fald, stol paa, at saavidt mine evner og indflydelse rækker, vil jeg virke for at frame dine sænker.

Ved lejlighed vilde jeg ogsaa gerne vide, hvad du fik ud af London mht kommende chancer d r. Der skal jo snart en efterfølger baade for Firth og for Jones. Har du faaet noget at vide om det? Jeg forstod at det i sin tid var hensigten, og det vilde være dumt at oegive det. Nu synes jeg ogsaa at tidepunktet er kommet til at jeg fortæller dig at Firth for længe siden - da du endnu sad og svedte i Tucum n - navnte British Columbia som en mulighed for dig. Man havde jo dengang lige været derovre, og dengang bad han mig om ikke at navne det for dig. Men senere har han, trods flere foresp rgaler fra min side, kun svaret ganske vagt; han har s jensynlig tabt forbindelsen. Du kunde jo godt prøve hvilke chancer der er, bedst formentlig ved at skrive direkte dertil. Eller, om du synes, kan jeg endnu engang skrive til Firth om det, og sp bge ham hvordan det bedst skal gribes an. Selv kender jeg kun en historiker d roppefra, og det er jo næppe den n rreste personlige forbindelse der kan skaffes; men jeg kan godt skrive til ham, hvis dette viser sig den mest frekommelige vej.

Fulbright: Her har de paa USA-kontoret længe klisset sig i hovedet, eftersom det er første gang i deres liv de er ude for tilfaldet: en udlandsdansker der søger Fulbright. De tror ikke meget paa, at det kan gennemføres, naar du ikke har nogen tilnytning til en dansk læreanstalt, idet meningen med Fulbright-stipendier for Danske er, at deres erfaringer i U.S.A. skal komme deres arbejde ved en dansk institution tilgode. De er dog villige til at fr me sagen, idet det jo er Washington der har afgørelsen. Du skal selv udfylde forskellige spørgeskemaer, som du maaske allerede har faaet. Der er plads nok paa budgettet, idet der denne gang har været for faa ansøgere.

Og saa Outline: Lad mig først fortælle, at Diderichsen

paa min forbausede forespørgsel har forklaret mig, at der ikke forventes nogen diskussion om glossematisk algebra. Der er - som jeg vidste - planlagt to møder, med deltagelse af enkelte Svejke og Finner, om begrebet form i lingvistikken, og om eventuel isomorfi mellem sprog og virkelighed, i fortsættelse af nogle møder i det nordiske sommeruniversitet. I forbindelse med forberedelsen hertil har Diderichsen fornaaet Hoder til at sende et eksemplar af din korrektur til den svenske filosof Wedberg (som næppe ventes at komme) og til den finske filosof Stenius. Desuden har Diderichsen selv af Hoder faaet et eksemplar, ligesom der, som du véd, blev sendt 6 eksemplarer til London. Hoder fortæller mig, at han samtidig med afsendelsen af eksemplarerne skrev til Wedberg og Stenius, at det kun drejer sig om en korrektur; dette beroliger mig i nogen grad.

Måt selve sagen vil jeg stille to forslag: et principalt og et subsidiært.

Det principale forslag gaar ud paa, at Outline udkommer under ét. I virkeligheden taler alle rent saglige hensyn udelukkende herfor, og det er i alle parters - forlagets, Lingvistikreedsens, forfatternes - interesse. Det har altid været planlagt som ét værk. At du skulde udarbejde første del og jeg anden, har i hvert fald jeg opfattet som en rent praktisk foranstaltning, der ikke skulde betyde at vi ikke begge var ansvarlige for begge de to dele. Derfor skulde vi ogsaa ellers have forhandlet om hvad der skulde staa i dem. Selvfølgelig mener du ogsaa det. At det fra et rent sagligt, videnskabeligt synspunkt vilde være uheldigt at udsende Part I nu uden hensyn til hvordan Part II kommer til at se ud, og i hvilket omfang de to dele kongruerer eller ej, er indlysende. Vi er begge allerede nu ansvarlige for en stor del af det, der i øjeblikket hedder Outline I; men vi har ikke drøftet den afgørende slutningsdel af algebraen, undtagen i en foreløbig form. Det var naturligvis ogsaa derfor, at du i et brev (23/9) foreslog mig en detaljeret gennemgang af Outline I. Noget saadant vil for mig kunne foregaa naarsomhelst, fra og med juledag, og det vil herved være nødvendigt at undersøge dit pile-systems relevans og anvendelighed paa sprogligt materiale, saa at der, under eventuel revision af din fremstilling, kan bygges en bro til min, - som jeg naturligvis vil forelægge dig til godkendelse, og i bedre tid end du kunde forelægge mig din.

Det eneste ydre handicap, jeg ser for en gennemførelse af

Det principale forslag

dette principale forslag, er, at mange synes at have faaet det indtryk, at Outline I nu i virkeligheden foreligger færdig som bog. Det er en beklagelig følge af, at korrektoren blev fremlagt paa London-kongressen, hæftet og i en form, som usædvanlig uvægerlig maatte give dette indtryk. Faktisk gjorde denne ejendommelige tryksag samme indtryk paa mig, den dag i november da jeg ind ad døren fra forlaget fik et hæfte eller egentlig vel en bog, med titlen: "Travaux du Cercle linguistique de Copenhague vol. VIII 1. H. J. Uldall: Outline of Glossematics I". Dette enestaaende choock gik over, da jeg opdagede, at der med blyant var paaskrevet: "Korrektur 3/10 -52." Men den paategning ogsaa har været klar i London? Og mon man har forstaaet, at ogsaa titlen var forelsbig, og at det drejede sig om første bind af det arbejde, som siden 1936 har været annonceret paa en noget anden maade? Dengang var der jo dog to forfattere.

Mit subsidiære forslag, som kun fremsættes, hvis du selv - uanset de mange røster, der nu her omkring mig undrer sig over, at den bog, der (takket være den ulykkelige fremlæggelse i London) syntes at være færdig i sommer, stadig ikke udkommer, og som maaske ovenikøbet betragter dette som min skyld og som et overgreb imod dig - snæker en øjeblikkelig udsendelse af det i korrektur foreliggende, udfra rent personlige motiver, som jeg - som allerede bemærket i forrige brev - vil kunne forestaa, - dette subsidiære forslag gaar ud paa, at Part I udsendes, men med ændret titel. Jeg maa mene, at den - nu, som tidligere - bør hedde: "Louis Hjelmlev & H. J. Uldall: An Outline of Glossematics. I: Introduction, Glossematic Algebra, by H. J. Uldall." Måler i hvert fald noget lignende. "General Theory" vil ikke blot dække Part I, men ogsaa - helt eller delvis - Part II, for hvilken jeg naturligvis ogsaa snæker mig at du skal staa som medansvarlig. Jeg føler ganske særlig et ansvar for den del, der hedder "Introduction": blandt adskilligt andet er formuleringen af Principles overtaget fra OSG. Allerhelst saa jeg derfor, om forfatterangivelsen for Introduction's vedkommende omfattede os begge. Derimod finder jeg det rigtigt, at du bærer eneansvaret for algebraen i dens nuværende, ikke gennemprøvede form. - Disse overvejelser, som jeg i væsentlige henseender ogsaa gav udtryk for i mit - maaske nok af hede og overanstrengelse noget mangelfulde - brev fra Bloomsington af 8/8, ligger

jo ogsaa bagved at jeg ikke uden videre kunde bekvenne mig til at skrive forord, idetmindste ikke isærend visse, i høj grad reelle, formalia var bragt iorden.

Lad mig endnu engang sige dig at jeg er usædelig glad for at du fik dette arbejde gjort, og fik det bragt saa vidt at vi nu kan behandle problemerne videre paa en maade, som vilde have været umulig før dit ophold i Danmark. Det var efter min mening afgørende uheldigt, at korrektoren blev fremstillet i boglignende form og fremlagt paa kongressen i London paa denne maade, og det var jeg jo heller ikke paa nogen maade forberedt paa endnige adviseret om. Denne skade er imidlertid underordnet og kan oprettes, hvis vi nu fortsætter samarbejdet som hidtil, og det har jo altid været glædeligt og udbytterigt, og vil sikkert ogsaa være det i fremtiden. Det er mit haab, at du kan blive staaende ved mit principale forslag. Det vilde i saa fald hjælpe paa sagen, om du ogsaa fra din side ved lejlighed vilde give meddelelse til dem, der har modtaget korrektoren fra dig eller ved din formidling, om sagens rette sammenheng, saa at unødige misforstaaelser undgaaes. Du vil let kunne forstaa, at saadan som sagen ligger, er jeg for mit vedkommende ikke særlig oplagt til at give oplysninger.

Det blev et langt brev - tag det i den venskabens aand, hvori det er skrevet!

Din hengivne